

İKİ ELİF

Zeynep Sati YALÇIN

Tuhaf bir gün bugün. Penceremden ağaçların soluduğunu duyarak erkenden uyandım. Rüyamda kendimi hem çocuk hem kocaman bir kadın olarak gördüm. Bir tiyatro sahnesinde hem oyudum hem kendim... İkisini de ben oynuyorum. Kahvaltıdaiken misafir geleceğini öğrendim; sabah ben uyurken haber gelmiş, misafir kadın adaşımış... Annem onu anlatıyor.

Aman efendim ne güzel kadınmış Elif; ne şirinmiş, ne asılmış, yardım etmeyi ne çok severmiş, büyük küçük demez herkese saygı gösterirmiş...

Elif gelene dek meraktan çatlamazsam yeridir. Elif için poğaçaya yapıldı, kurabiyeler pişmek üzere, dolmayı sararken anlatmaya devam ediyor annem. Kadını bir efsane gibi anlattıkça merakım artıyor; bir yandan da kafasında parlatıp büyüttüğünü düşünüyorum, bu kadar iyi ve güzel olunacağına ihtimal vermiyorum.

Annesi babası ölünce abileri ve yengeleriyle birlikte yaşamışlar konakta. Kimseleri beğenip evlenmemiş; kendini adadığı yeğenler büyüyüp üniversiteli olunca da şehre taşınmışlar. Bıkmış usanmış kadıncağız evdekilerin nazından, niyazından, ona hizmetçi gibi davranmalarından.

Aklımda taptaze sorular, bunca mükemmel insana neden kötü davranıyorlar o zaman?

- Sabah nereden esmişse beni aradı, birkaç günlüğüne bize çağırdım, azıcık kafasını dinlesin. Yemek pişirme derdi, temizlik telaşı olmadan dinlensin. Değer görsün. Yazık, yurt yuva kuramadı, çoluğa çocuğa karışamadı, ne güzeldi Elif... Ah, Elif ah...

Annemin birine bu kadar merhamet duyduğunu ilk defa görüyordum.

- Herkesin başına gelebilir anne, bir trajedi gibi anlatma kadını.
- Öyle, öyle, tam trajedi Elif'inki...

Birden yüzünün anlamı değişti annemin; son pirinç tanelerini son yaprağa bırakıp dolarken devam etti anlatmaya. Sanki son söylediğine biraz memnun muydu, neydi? Bugün tuhaf bir gündü.

- Laf aramızda Elif aklını bozdu diyorlar.
- Nasıl yani? Deli bir kadın mı geliyor evimize, bunca hazırlık ona mı? Hani efsane?

Birden bütün hayallerimin yerle bir olduğunu, porselen tabak gibi yerde paralandığını gördüm. Yerde paralanan başka tabaklar da olmuş gibiydi çok eskiden, bir yerlere gizlenmiş unuttuğum kırıklar vardı sanki. Anlık hatırlama annemin sesiyle anında yok oldu.

- Korkma be öyle değil. Kırklara karıştı derler ya öyle...
- Hım! Böylesi daha ilginçmiş, çok meraklandım vallahi. Fal da bakar mı Elif? Üniversiteyi kazanıp kazanmadığımı söyler mi?
- Bakmaz ama nefesi kuvvetli dediklerinden. Dua okur üfler sana.
- Anne, yoksa babamla bana efsunlar yaptırmak için mi çağırdın Elif'i?
- Aman Elif, duyan da sahi zannedecek. Benim ne işim olur öyle efsunlu mefsunlu işlerle?

Yok, kesin bir şeyler var bu işte; durup dururken neden bize gelsin ki? Daha önce evde hiç adı geçmemiş, hiç anlatılmamış, adını bile duymadığım uzak bir akraba... Sonra içimdeki bu tuhaf his, tuhaf bir anlık hatırlamalar, kalbimin derinlerinde anneme yönelmiş sebepsiz incecik bir öfke... Tuhaf bir gün bugün.

-Evin tek kızıydı Elif. Güzellikte eşi, benzeri yoktu; nazlı büyüdü; baban da dâhil olmak üzere kimler istedi, kimler. Şehirlerden hâkimler, subaylar, doktorlar; kasabadan ağalar...

"Baban da dâhil" dediğinde aniden ismimin kaynağını tuhaf bir burkuntuyla sezsem de bunu söylemedim anneme. Merakım büsbütün arttı; elimdeki borcamın dibinde çocukluğumun saf günleri gülümsedi aniden, hiç böyle olmamıştı, ilk defa hatırladıklarım film gibi geçti kabın dibinden. *Pembe üzerinde beyaz ayıcıklı pijamamlayım, yeşil bir yelek, saçlarım sapsarı, masanın altında kulaklarımı tıkamışım, babamın yere sabit gri çoraplı ayaklarını ve annemin tepinen çıplak ayaklarını görüyorum. Annemin çılgın gibi bağırarak söylenmesi, adımları söylerken yere fırlattığı porselen tabakların*

şangırtılı parçacıkları, suçumu bilmeyişim, babamın ağladığı geceler, bana sarılması, annemin korkunçluğundan korkmayayım diye teselli etmesi...

Annem koluyla dürttü beni, irkildim.

- Hadi, kırklara karışma ne daldın borcamın dibine kız? Yağı sür de son poğaçaları koyalım.

Borcamın dibinde gördüklerimi ve aniden fark ettiğim şeyleri kaybetmemek için tezgâhın altına sakladım onu, başka tepsi yağladım. Anneme fark ettirmemek için devam ettim konuşmaya.

- Üf, anne! Bu yüzyılda artık ağa mağa mı kaldı?

- Var hâlâ, şehirde olduklarına bakma, görünene aldanma, kimse söylemez ama herkes bilir kim ağa paşa, kim garip fakara. Hem sen, benim milattan önce yaşadığımı falan mı sanıyorsun? Gencim ben daha, Elif'ten de babandan da daha gencim!

- Yok ondan değil de hani babam da istemiş ya üzülmüş müydün veya kıskanmış mıydın Elif'i?

Elindeki porselen tabak yere düştü, dağıldı. İçimde o incecik öfkenin kabardığını duydum yine. Annemin kalbini fark ettiğimde safım değişmiş, Elif'ten yana olmuşum birden. Annemin niyetinden Elif'in haberi olsaydı bu eve adım atmayacağını da hissettim. Üstelik babamın haberi yoktu bu yatılı misafirden.

Zil çaldı o an.

- Senin dil de pabuç kadar olmuş, terbiyesiz, ne kıskanması be ne kıskanması? Kalk da kapıyı aç, Elif gelmiştir.

Akşam boyayıp fönlediği kızıl saçlarının, ağır makyajının hiç yakışmadığını fark ettim kapıyı açmaya giderken.

*

Elif kırk yaşlarına yeni adım atmış, duruşu ve endamı güzel bir kadın. Gülünce gözlerinin içi bile gülüyor; öyle kahkahalı falan değil insanın içine sınımsız dolan, içini saran masum bir tebessüm. Gençken çok güzel olduğu o kadar belli ki... Koltuğun en ucunda oturuyor, sanırsınız hemen kalkacak. Bana maaşallah çekip hemen fısıltıyla bir nazar duası okuyup yüzüme üflüyor. Küçük bir kızmışım gibi başımı okşuyor. Sahiden nefesi kuvvetli, iyi hissediyorum kendimi. Annemden biraz büyükmüş ama birazcık zorlarsak neredeyse annemin kızı olacak kadar genç görünüyor. Buna seviniyorum için için...

O soruyor annem cevaplıyor, annem soruyor o cevaplıyor. Benim aklımca borcamın dibinde... O kalın dipte hâlâ göreceğim şeyler olup olmadığını merak ediyorum, gidip bakmamak için kendimi zor tutuyorum. Küçük bir kız gibi heyecanlanıyorum. Uzun bir zaman sürüyor hâlleşmeleri.

Annem nihayet konakta hayat nasıl gidiyor, el almışsın o nasıl gidiyor diye soruyor. Elif'in dudakları gül açılması gibi tebessümde. Sahi kötü mü davranıyorlardır, "el" nasıl alınır? Önce boyun büküp bir onay istiyor annemden.

- Bak Zeliş, beni kınama dedikodu ediyor diye ama ben de doldum gayrı. Bu anlatışım yükümü boşaltmak için, zinhar amacım onları kötölemek değil ha.

Bana döndü, utanır gibiydi. Utanınca da çok güzeldi.

- Sen de kusura bakma adaşım. Güzel gönlüne söyle de beni hor görmesin, hoş görsün. Annen dün akşam arayıp ısrar edince, yükümü atmak niyetiyle geldim evinize.

Bak hele anneme! Ta dünden aramış! Bir de ısrar etmiş!

- Estağfurullah, ne demek, olur mu hiç Elif teyze anlat da rahatla...

Derin bir nefes alıyor Elif, ağaçların soluması geliyor aklıma. Sanki söyleyeceklerini derin bir kuyudan çekiyor.

- Sorma Zeliş. Hayat iyi, el almak da iyi ama hiç yalnız kalamıyorum. Yalnızlığa muhtacım ben, konağa değil... Kendi kendime kalsam biraz. Düşünüp bağ kursam öteki âlemlerle. Oradan buraya, buradan oraya... Ama yok. Yok, hiç izin vermiyorlar bana. İnsan yaşamak için öğrenir ne öğrenirse...

İşte efsane hayat hikâyesi başladı diye merakla dinliyorum; güzel yüzü, güzelleşiyor anlattıkça. Annem, kafa sallayışlarıyla onaylıyor onu. Bu devam et demek. Elif de heyecandan mı, mahcubiyetten mi, sinirleri mi bozuk bilmem, dizlerini belli bir ritimle sallayarak devam ediyor. Onu dinlerken benim de dizlerim sallanıyor.

- Daha geçenlerde öğrendim ki yemeğe Ayet'el Kürsi, Tahiyat, Kevser okumak lazım. Okurken şıp damlıyorlar mutfağa, okuduğum yarım kalıyor, yarım kalınca günah oluyor. Sabredip cevap veriyorum sorularına ama sordukları unutturuyor bana bağlantıyı, yine buradayım.

Yemek pişedursun, abdest tazelemeye tuvalete giderken hubustan, habaisten sığınmam lazım güzel Rabb'e... Duayla sol ayağımla giriyorum. Yine damlıyorlar başıma şıp diye.

“Elif, ütü nerede? Elif, limon sıkıcı yıkandı mı? Elif, rende neredeydi?”

Al işte, sanki kasıtlı yapıyorlar hepsini. Cevap versem olmaz. Tuvalette konuşmak unutkanlık yapar. Ne olacak şimdi? Suyun sürekli damlamasının gücü gibi tuvaletin önünde sorup duruyorlar, sağırmışım gibi bağıryorlar, öldüm gibi kapıya vuruyorlar. Hadi konuşma! Hadi sabret! Hadi dayan... Çıkınca üzerime atlayacaklar neredeyse. Niye cevap vermiyormuşum, sağır mıymışım, rahatıma ne çok düşkünmüşüm, cevap vermeye tenezzül etmiyormuşum... Yazılsa sayfalarca sürecek suçlarım var onlara göre. Yücelerden yüce gönle sahipler, affediyorlarmış beni, cık cık yaparak.

“Sanki uçacaksın sofu oldun iyice, bırak şu hurafeleri...”

Hurafe mi... deyince

“Hadi canım, hadi, boş işler bunlar, boş...”

Konuşacakken susup dilime vurdum. Sen dervişsin Elif, derviş olmaya soyundun, melamet hırkasını giydin, suçlama insanları dedi içimde gülümseyen gülden güzel yüz. O güzel yüz benim iç sesim, en içteki sesim. Dövene elsiz, sövene dilsiz olmalıyım. Namaz huzurum, sevincim, biraz da kanatlarım... Kapıyı kapatıp seccademde dünyayı arkama atıyorum, Kâbe'ye gözümlü dikiyorum Fatihâ'nın dolayımında tam koparken mekândan, başıma damlıyorlar şıp diye.

“Elif, ütü bezi nerde? Elif, peynirden kaldı mı? Elif, ıspanak da alayım mı?”

Yer, yeniden sabit seccademin altında. Kanadı kırık göçmen kuş gibi kalıyorum burada; kervan göçüp gidiyor, ben dalaletle düşenlerin yolunda mıyım? Bir de dikilmezler mi karşımda, ilk rekattan selam vermeme bekliyorlar, bekliyorlar... Ne onlarlayım ne kervanla. Arafta kalmış bir garip dervişim. Bitirmeme beklerken de boş durmuyorlar, kitaplarımı karıştırıyorlar, cık cık ediyorlar, arada gözlerini dikiyorlar, acımasız bir acımanın soğuk enerjisini hissediyorum üzerimde. Ezan okununca susmak lazım, ardından ezan duasını okumak lazım. Lazım ya susmazlar ki yapayım. Makamı Mahmud'u görevim şöyle ucundan. Yok, ne mümkün; ben derviş olmaya karar vereli beri onlar beni hizmetçi sayıyor. Hizmet etmek iyi de hizmetçi sayılmak asıl bana dokunani. Onlar beni anlamaz ki...

Sanki annem çok anlar! Gözünden birkaç damla iniyor, annem çok basit sözlerle onu teselli etmeye çalışıyor ama mutlumsu bir sesi var.

İçimdeki darlıkla mutfığa koşuyorum, poğaçayı yanmaktan kurtarıp dolmaya su ekliyorum. Borcamı tezgâhın altından alıp dibini izliyorum

merakla. Yok açılmıyor çocukluğumun perdesi, yeni bir sır vermiyor bana. Ayakları, kırıkları görmemiştin de eski bir rüyamı mı hatırlamıştın acaba?

Annemin süsleyip parlatıp anlattığına yakından bakınca gölgeler sikkileştirdi efsaneyi. Siyah beyaz nostaljik bir fotoğraf gibi duruyordu şimdi salondaki Elif. Of ruhum daraldı, mantığım kurudu, hangi yaşta olduğum karıştı, neler oluyor bugün bana? Tuhaf bir gün bugün.

Annem bunu kasıtlı mı yapıyordu? Kafamda büyütmemi, gördüklerimle hor görmemi sağlayacak... Hor gördüğümüzde üzerine düşen ince gölge, Elif'in değerini azaltır mıydı? Tam borcamı tezgâha bırakırken kafamda bir cümle beliriyor: *Sakin annem kıskançlıkla bu kadına büyü yapmış ve onu bu hâle getirmiş olmasın!* Perde yine açılıyor borcamın dibinde. *Tezemin kucağındayım, annemle yan yanalar. Yabancı bir evdeyiz. Önümüzde yüzü buruş buruş bir kadın bir şurup şişesi veriyor anneme. Annem inişli yokuşlu yol boyunca adımı kötü kötü anarak ağlıyor, teyzem ona kızıyor 'çocuk kendisine kızılıyorsun sanıyor sus artık' diyor.*

Annemin sesi geliyor salondan, borcamı saklıyorum.

- Elif, gelirken Elif teyzene su getir, ılık olacakmış. Hâlimden çok memnun olduğu sesinin tınısından belli, duyduklarım beni çıldırırken annem tuhaf bir şekilde mutlu oluyor. Belki de bana öyle geliyor, kafam karışık bilmiyorum ki...

Elimde su bardağıyla yanlarına girerken artık ikisinin de safında olmadığımı görüyorum. İkinin zıt enerjisi beni çarpıyor, başım ağrıyor, daraltım büyüyor, bir bahanem olsa da salondan hatta evden çıkıp gidebilsem...

- Hadi Elif, ört başına battaniyeni, sıyrılmış bu dünyadan, biraz kabrini düşün, ölümünü düşün, Münker'i Nekir'i düşün... Düşün ki yumuşasın kalbin, artsın sabrın ama yok, yengelerimin işlerine koşmam lazım. Sanki beslemeyim... Ne iç sesim susuyor ne dış sesim. Ben Araf'tayım yine. Bir ışık seli uzanıyor ayaklarıma doğru, bu ışık huzur, bu ışık şefkat... Akıp ayağıma geçecek, yükselip vücuduma yayılacak. Geliyor, geliyor... Sonra kuruyup kayboluyor onların yüzünden. "Elif, Nesibe Hanımlar gelecekmiş; Elif, Fatma Hanımlar gelecekmiş; Elif, Enver Beyler gelecekmiş... Biraz toplayalım şu salonu, evi de süpürsek fena olmaz, kurabiye mi yapsak, patates salatasına malzeme var mıydı, geçen yaptığın balık çok güzeldi ondan mı yapsak..." Bu, kalk yap demek. Yoksa kırk kere söylerler. Sanki yanaşmamışım... Bıktım kardeş, bıktım yaşamaktan, günah ama bıktım...

Ben de annemin artık emin olduğum bu planlı fesatlığından, Elif'in hiç susmadan konuşmasından bıktım! İçime baygınlık, ruhuma darlık geldi. Kalbim çatlayacak onun boşalttığı yükten, gönlüm hor görmüyor ama artık sussun istiyorum. Kaç gün kalacağıyla beraber bu günlerin nasıl atlatılacağını, dahası babamın tepkisini çok merak ediyorum. Elif susmak bilmiyor, sanki ben sabır taşıyım...

- Medeni, ıslak havluyu koltuğa koyuyor, koltuğun kolçağı ıslanmış, ütüyle kurutayım diyorum. Ya sabır çekerken görüyorum ki ışık geri dönüyor, tersine bir akışla kendi kurallarını kıra kıra gidiyor. Uzanıp tutamıyorum, ben dünyadan kurtulamıyorum. Medeni yeğenlerimin en genci. Islak havlusunu balkona asıyorum, terlikleri dik koyup banyonun suyunu sabununu akıtıyorum. Kızıp köpürecekken dilime vuruyorum. Sabır, sabır, ya sabır...

Küçük bir an susunca mutlu oluyorum. Benden çok onun nefes almaya ihtiyacı var adım gibi bilmiyorum. Zaten artık açılmış sandık yağma olmalı; yanılmışım, onun nefese ihtiyacı yok, dinlemekten yorulmuş bir kadın o, ihtiyacı olan tek şey konuşmak.

- Medeni çok yakışıklıdır, ağa torunudur, seni ona alalım mı adaşım?

Bu çok trajik kadını bir de ben üzmem istemiyorum, trajedisinde yer almak istemiyorum. Kafamı sağa sola sallayıp istemediğimi belli ediyorum. Midemde bir bulantı, başımda bir ağırlık var. Ya sabır, ya sabır diye diye Elif'in kurban gibi hüznü, anneminse memnunluk parıltısı saçan gözlerine bakarak salondan kaçıyorum. Arkamdan gelen anneme, öğürtüler arasında içimden sızanları sunuyorum.

- Çok akıllı olduğunu sanıyorsun değil mi anne? Arayıp çağırıyorsun kadını, bir de yeni haber geldi diyorsun. Babamı kıskanıp ona Elif'in trajedisini göstererek kendi mükemmelliğini kanıtlamış olacaksın... Bir de süslenmişsin, ikinizi kıyaslasın diye. Yazık, çok yazık sana, bence sen ondan çok daha trajiksin!

Odama kapanıp yalnız kalmak, hiç düşünmemek ve kafamda, gözümde aniden beliren tuhaf hatırlamaları unutmak, sakladığım borcamı kırmak istiyorum.

Kıpkırmızı yüzüyle, diken diken kızıl saçlarıyla tek kelime edemeden bakıp kalıyor annem. Tuhaf bir gün bugün.